

VV-beeldnota

Registratienummer:
18.163684

1. De verenigde vergadering vormt een beeld van het koersplan van Het Waterschapshuis in relatie tot het behalen van de doelen van Rijnland.
2. Daarnaast neemt de verenigde vergadering kennis van de analyse van de bestuurlijke dilemma's per gemeenschappelijke regeling waaraan Rijnland deelneemt.

Context

Op 9 mei 2018 heeft de commissie BOD uitgebreid gesproken over de aansturing van gemeenschappelijke regelingen (GR) en de bijdrage van deze GR'en aan de doelstellingen van Rijnland. Dit mondde uit in de concrete conclusie dat het koersplan 2020 van Het Waterschapshuis (HWH) een geschikte casus is om na te gaan in hoeverre deze aansluit op de opgave en ambities van Rijnland. Het koersplan van HWH is vastgesteld in het algemeen bestuur van HWH in juli 2018. Dit plan 'Wijzer naar 2020' beschrijft aan de hand van drie vragen (Why, How en What) een visie voor HWH 3.0. Deze visie bestaat uit zes bouwstenen die gezamenlijk de speerpunten vormen voor de nieuwe HWH-organisatie.

Uit de discussie in de commissie is verder gebleken dat de aansturing van verbonden partijen een zaak is die de vv bezighoudt maar aan de andere kant niet mag leiden tot meer bestuurlijke drukte. Aan diepteanalyses, rapporteurs per verbonden partij of een vv-deelnemersoverleg was geen behoefte.

Aanpak

De aanpak valt in twee delen uiteen. Om te beginnen is de verbinding gelegd tussen het koersplan van Het Waterschapshuis en relevante doelen en plannen van Rijnland. In het overzicht in de eerste bijlage zijn passages uit de Programmabegroting 2019, het Meerjarenperspectief 2019-2022 en het WBP-5 gehaald. Hierbij is vervolgens de aansluiting gezocht met het *Koersplan HWH Wijzer naar 2020*. De bedoeling hiervan is te laten zien in hoeverre de GR Het Waterschapshuis een bijdrage kan leveren aan de doelen en ambities van Rijnland en in hoeverre dat te herleiden is naar de drie K's van Kwaliteit, Kwetsbaarheid en Kosten.

Rijnland neemt aan vier gemeenschappelijke regelingen deel. In bijlage 2 is per GR is kort geanalyseerd wat de aanleiding was om de GR op te richten en welke bestuurlijke aspecten hieraan verbonden zijn. In 2018 is een evaluatie t/m 2017 (18.087372) aan uw vergadering voorgelegd waarin de beoordeling op de drie K's (kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid) is uitgevoerd. In de bijlage is dit nog eens samengevat en bijgewerkt naar de actuele situatie.

Conclusie

Uit het overzicht valt op te maken in hoeverre de doelen, ambities en werkwijze van HWH te verbinden zijn aan de doelen van Rijnland die zijn vastgelegd in planning & control- en beleidsdocumenten. Dit is gelukt voor de onderwerpen digitale transformatie, informatieveiligheid, digitale dienstverlening en de Omgevingswet. Voor de ontwikkelingen die typisch binnen ons eigen waterschap of de regio moeten worden opgepakt, zoals daadwerkelijke implementatie van de veranderingen in de werkprocessen, past beter de regionale samenwerking.

Rijnland neemt verder in drie andere gemeenschappelijke regelingen deel, te weten GR Slibverwerking, GR AQUON en Belastingssamenwerking Gouwe Rijnland. Hoewel de taakuitvoering hiervan voor een deel bijna vanzelfsprekend is, neem slibverwerking en belastingheffing, is het minder eenvoudig om vastgelegde Rijnlandse doelstellingen aan te wijzen die terug te vinden zijn in de kadernota's e.d. van deze verbonden partijen.

Bijlage 1: Koersplan HWH *Wijzer naar 2020* in relatie tot doelen en ambities van Rijnland

Vindplaats doelen en ambities Rijnland en de Unie (MJP, Programmabegroting, WBP, Cie BOD, Digikompas)	Speerpunten uit het koersplan van HWH	Aspecten Kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid
Digitale transformatie Rijnland werkt aan digitale transformatie (MJP), procesautomatisering zuiveringen vernieuwen en centraliseren en ontsluiting van data (MJP), archivering volledig digitaal (MJP). Digitale transformatie: de opgaven zijn vertaald in een digitale agenda (PB).	Sectorscan digitalisering. Vrijwel alle waterschappen staan nog aan het begin van digitale transformatie en hebben daarvoor niet of nauwelijks competenties in huis. Digitale transformatie zorgt voor extra kosten. HWH realiseert minder meerkosten door landelijke samenwerking.	Kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid
Digitale transformatie De verwachtingen van de samenleving aan de overheid veranderen snel. Informatie wordt in toenemende mate (naast mensen, geld en middelen) gezien als de vierde productiefactor. Steeds slimmere systemen ondersteunen ons werk. De hoeveelheid gegevens die we genereren en beheren neemt enorm toe. Deze ontwikkelingen vatten we samen onder de term Digitale Transformatie	I&A is niet langer ondersteunend aan, maar gaat steeds meer op in het primaire proces. Informatie is in toenemende mate de 4de productiefactor. De core business van overheden is hierbij het slim gebruiken, toepassen en delen van data, inclusief de kennis die ze hieruit genereren. De meerwaarde van HWH 3.0 zit in het ondersteunen van de waterschappen bij de realisatie.	kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid
Digitale transformatie Rijnland werkt onder architectuur om nieuwe ontwikkelingen richting en samenhang mee te geven en te kunnen toetsen op kaders. Omdat steeds meer toepassingen als dienst worden ingekocht, professionaliseren we de manier waarop we de relatie met betrokken leveranciers bewaken in de vorm van SLA-management. Gezamenlijk pakken we de handschoen bij HWH op om de landelijke waterschapsarchitectuur (WILMA) verder te ontwikkelen.(PB)	Het opvullen van het gat van de waterschappen/de sector voor de digitaliseringsopgave en digitale transformatie.	kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid
Informatiebeveiliging Informatiebeveiliging en bedrijfscontinuïteit vormen een essentiële voorwaarde voor het betrouwbaar functioneren van onze systemen (WBP). Om te voldoen aan de eisen van de AVG de werkwijze rondom privacyzaken aanscherpen en verbeteren (MJP). Informatiebeveiliging: de objectgerichte risicoanalyse is gereed (PB). Privacy: we zorgen dat ons verwerkingsregister up-to-date blijft. Structurele inrichting van	Landelijke regie op het gebied van informatieveiligheid, privacy en bescherming van persoonsgegevens.	kwaliteit en kwetsbaarheid

BIWA (Baseline Informatiebeveiliging Waterschappen) en privacywetgeving (PB/DK).		
Digitale dienstverlening Inwoners en bedrijven hebben toegang tot alle relevante gegevens en informatie zonder onnodige barrières. Dit doen we zoveel mogelijk in de vorm van Open Data (MJP/PB). Door als waterschap op eigen initiatief actief overheidsinformatie als open data aan te bieden, wordt hergebruik van overheidsinformatie mogelijk gemaakt en vereenvoudigd (DK).	Veranderde verwachtingen van de samenleving van de overheid. Digitale dienstverlening is niet een <i>nice to have</i> maar een <i>must have</i> .	kwaliteit
Digitale dienstverlening Naast het voldoen aan de eisen op het gebied van digitale dienstverlening is het zaakgericht werken ingevoerd: de vraag van de burger staat centraal (PB). Met digitale dienstverlening voldoen we aan eisen van de Rijksoverheid (PB). Het zaakgericht werken in combinatie met de Persoonlijke Internetpagina die gekoppeld wordt aan MijnOverheid.nl maakt de Rijnlandse dienstverlening aan burgers en bedrijven persoonlijker en toegankelijker (PB). Waterschappen zijn digitaal toegankelijk voor alle diensten en informatie. Waterschappen reageren alert en werken van buiten naar binnen. Zij stemmen daarom hun handelen af met hun omgeving; luisterend, signalerend en bepalend (DK).	Realiseren van een betere dienstverlening (klant centraal/nieuwe diensten), innovatieve toepassingen in het werk en het realiseren van efficiency.	kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid
Omgevingswet Rijnland bereidt zich voor op de veranderingen die de Omgevingswet met zich meebrengt voor onze digitale omgeving. Vanaf 2021 zijn we aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (MJP). We anticiperen op de komst van de Omgevingswet. (PB) De basis is gelegd voor de aansluiting op het digitaal stelsel Omgevingswet. Dit DSO ondersteunt de informatieuitwisseling met inwoners en bedrijven (DK).	Landelijke regie op omgevingswet/ Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)	kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid
Omgevingswet Omgevingswet/DSO (MJP).	Landelijke regie op het voldoen aan landelijke wetgeving (overzicht, vertaling en implementatie)	kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid
Omgevingswet Omgevingswet/DSO (MJP).	HWH kan implementatie-ondersteuning bieden bij landelijke programma's en projecten.	kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid
Data Actuele en betrouwbare gegevens	De waterschappen zijn in toenemende mate data- en	kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid

zijn van groot belang voor de ondersteuning van het waterbeheer. Naast de directe toepassing van gegevens in de primaire processen onderzoekt Rijnland ook de mogelijkheden om door analyse en nieuwe combinaties de gegevens slim in te zetten en meer te benutten (MJP/PB). Implementeren Wet GDI (DK).	informatiegedreven. Vanuit wettelijke eisen en het werken in ketens (o.a. door de Omgevingswet/DSO) is het uniform verwerken, opslaan en delen van data een voorwaarde. Als aanvulling op droge voeten en schoon water hoort in de toekomst het leveren van betrouwbare informatie onderdeel te zijn van de missie van de sector. Consequent aansluiten op de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI). Landelijke regie op Kernregistraties voor het uitwisselen van gegevens en het definiëren en implementeren van standaarden	
Innovatie We ontwikkelen een innovatief klimaat en nemen deel aan strategische allianties, zoals de Groene Cirkels, met o.a. Heineken, de provincie en kennisinstellingen.(PB) Samenwerken met andere waterschappen en alle informatie delen die van belang is (DK).	Het op structurele wijze delen van vernieuwingen en innovaties binnen de sector. HWH is de verbinder tussen de waterschappen en de STOWA.	kwaliteit en kwetsbaarheid
Digikompas	Het bepalen van een collectieve agenda op basis van het <i>Digikompas</i> . Hierin zijn wetgeving en eisen vanuit het Rijk vastgelegd.	kwaliteit en kwetsbaarheid
Algemeen	HWH kan een bijdrage leveren aan het oplossen van het sourcingsvraagstuk (capaciteit in kwaliteit en kwantiteit).	kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid

Bijlage 2: Bestuurlijke aandachtspunten per gemeenschappelijke regeling

Algemeen

De planning- en controlcyclus van een GR start met een kadernota of kaderbrief waarin de beleidsvoornemens worden vastgelegd. Deze wordt aan het begin van het jaar aan uw vergadering ter kennisneming voorgelegd. Hierop wordt de begroting gebaseerd die in het tweede kwartaal op de agenda komt. Op dat moment hebben de algemene besturen van de deelnemers de gelegenheid om een zienswijze in te dienen. De GR moet de ingediende zienswijzen in overweging nemen bij het vaststellen van de begroting voor het komende jaar. In de jaarrekening wordt de realisatie van doelen en financiën afgezet tegen de vastgestelde begroting. Ook de jaarrekening van de GR wordt in het tweede kwartaal na afloop van het boekjaar aan uw vergadering ter kennisneming voorgelegd.

De GR'en waarin Rijnland deelneemt zijn zgn. collegeregelingen wat betekent dat de instandhouding is geregeld door afvaardiging van een collegelid in het bestuur van de GR.

Belastingssamenwerking Gouwe Rijnland (BSGR)

Het bestuurlijk en financieel risico is laag. Het maatschappelijk belang van deze verbonden partij is groot omdat de BSGR in een aantal opzichten de toegang voor de burger tot Rijnland is. De dynamiek daarentegen is laag omdat belastingheffing van jaar tot jaar niet of nauwelijks verandert. De afweging bij het aangaan van het samenwerkingsverband is gedaan op basis van de drie K's (kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid). Belastingtaken moeten efficiënt, tegen lage kosten doch kwalitatief hoogwaardig worden uitgevoerd en zodoende de samenleving beter van dienst te zijn. Aan deze doelen is voldaan. De instandhoudingskosten bijv. zijn aantoonbaar gedaald. Het aantal bestuurlijke dilemma's bij de instandhouding is zeer beperkt.

Belastingheffing is een onvermijdelijke zaak. De bestuurlijke betrokkenheid is aan de orde bij bijv. uitbreiding van het samenwerkingsverband wat overigens bij oprichting van de GR al is vastgelegd. Een van de uitgangspunten vanaf de start is 'beheerste groei'.

AQUON

Het bestuurlijk en financieel risico is laag net als het maatschappelijk belang. De buitenwereld merkt weinig van de activiteiten van AQUON. Het doel bij de oprichting was het waarborgen van continuïteit in de laboratoriumdiensten op basis van een goede prijs/kwaliteitverhouding met de ambitie om kennis te behouden en te ontwikkelen en kosten te besparen. Het moet goed geregeld zijn om Rijnland goed zijn werk te kunnen laten doen, maar is daaraan enkel ondersteunend aan de eigen bedrijfsvoering en op de achtergrond. De meerwaarde van AQUON is gebleken in situaties waar de marktpartijen bepaalde diensten niet of niet volledig kunnen leveren. De vooraf vastgestelde prijs per eenheid verrichte meting is bereikt en daarmee voldoet AQUON in kostenopzicht aan de verwachtingen.

AQUON kent nauwelijks bestuurlijke dilemma's. Situaties waarbij deze zich wel kunnen voordoen zijn beëindiging, uitbreiding of inkrimping van het samenwerkingsverband. In dat geval kan de GR alleen een besluit nemen met instemming van de algemene besturen van de deelnemers.

Het Waterschapshuis

Het bestuurlijk en financieel risico is gemiddeld. Het maatschappelijk belang is aantoonbaar aanwezig. Het Waterschapshuis (HWH) wordt steeds belangrijker voor Rijnland omdat ICT steeds meer deel uitmaakt van het primaire proces en een belangrijke bijdrage levert aan de digitale transformatie van Rijnland. De meeste waterschappen kunnen de taken en activiteiten van HWH niet meer zelfstandig uitvoeren of alleen tegen hoge kosten.

In bijlage 1 is al gedetailleerd ingegaan op de bijdrage van HWH aan de doelen en ambities van Rijnland.

Bij de oprichting is geen business case opgesteld. De belangrijkste drijfveer voor de samenwerking was de overtuiging dat alle waterschappen in principe van dezelfde ICT-voorzieningen en -applicaties gebruik maken en dat er daarom voordeel te behalen moet zijn met het gezamenlijk investeren hierin. Voor wat betreft kwaliteit en kwetsbaarheid is dat gerealiseerd. De meeste waterschappen kunnen bepaalde voorzieningen in toenemende mate niet meer zelfstandig of tegen zeer hoge kosten overeind houden. Voorbeelden hiervan zijn Oracle-licenties en geodata.

GR Slibverwerking

Het maatschappelijk belang is aantoonbaar aanwezig. Via de GR Slibverwerking levert HVC een bijdrage aan het bereiken van energieneutraliteit door Rijnland en duurzaamheid en innovatie in het algemeen. De bestuurlijke aspecten van het samenwerkingsverband gaan dan ook over deze ambitie.

Het doel was destijds voorzieningszekerheid van slibverwerking te garanderen op een duurzame wijze tegen een aanvaardbare prijs. Met het bouwen van een eigen slibverbrandingsinstallatie voor vijf waterschappen is dat gerealiseerd. Optimalisatie in de slibketen met het zoveel mogelijk beperken van de slibproductie en daardoor kosten beperken en op termijn opbrengsten te genereren. Met een grote partner als HVC vermindert de kwetsbaarheid van het slibverwerkingsproces. Verder is de prijs onder de vooraf vastgestelde verwerkingsprijzen gebleven. Met HVC kunnen duurzaamheids- en efficiencydoelstellingen o.a. door het terugwinnen van grondstoffen, gerealiseerd worden waarvoor de vijf waterschappen alleen te klein zijn en niet de kennis en ervaring voor kunnen mobiliseren.